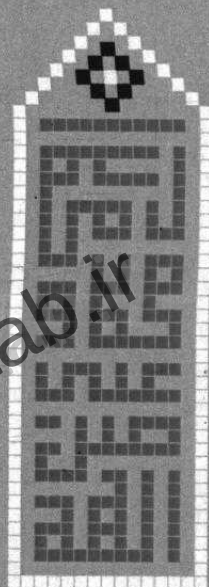

مردم‌شناسی ارتباطی
اسطوره

درس‌نمای ایران
تحلیل دوره‌های
انقلاب، جنگ و بازسازی

علی اسکندری

سرشناسه: اسکندری، علی، ۱۳۶۶-

عنوان و نام پدیدآور: مردم‌شناسی ارتباطی اسطوره در سینمای ایران
تحلیل دوره‌های انقلاب، جنگ و بازسازی / نویسنده علی اسکندری.
مشخصات نشر: تهران، شرکت انتشارات سوره مهر، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۲۱۶ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۰۳-۳۲۹۲-۵

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: سینما -- ایران -- نقد و تفسیر Motion pictures -- Iran -- Reviews

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- سینما و جنگ

Iran-Iraq War, 1980-1988 -- Motion pictures and the war

Myth in motion pictures: موضوع: سینما

Mythology: موضوع: اسطوره‌شناسی

موضوع: شخصیت در سینما

Characters and characterisation in motion pictures: موضوع:

Motion pictures -- Social aspects: موضوع: سینما -- جنبه‌های اجتماعی

شناسه افزوده: شرکت انتشارات سوره مهر

رده‌بندی کنگره: ۵/ ۱۹۹۳ PN

رده‌بندی دیویی: ۷۹۱/۲۳۰۹۵۵

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۶۱۶۷۲۵۹

انتشارات سوره مهر
وابسته به حوزه هنری
www.sooremehr.ir

تهران، خیابان حافظ،
خیابان رشت، شماره ۲۳،
مستوفی پستی: ۱۱۴۴-۱۵۸۱۵
سامانه پیامک: ۳۰۰۰۵۳۱۹
تلفن: ۶۱۹۴۴
فکس: ۶۶۴۶۹۵۱
تلفن مرکز پخش: (۵ خط)
۶۶۴۶-۹۹۳

دانلود کتابخوان سوره مهر

با وارد کردن کد تخفیف ghisamam در اولین خرید
خود از کتابخوان سوره مهر ۷۵ تخفیف بگیرید.

نقل و چاپ نوشته ها منوط به اجازه رسمی از ناشر است.

شماره تماس پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی: ۸۸۸۹۶۹۳۱-۳

پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی

مردم شناسی ارتباطی اسطوره در سینمای ایران

تحلیل دوره های انقلاب، جنگ و بازسازی

علی اسکندری

عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور واحد شاهرود

ناظران علمی: علی جعفری، مجید سلیمانی ساسانی

ویراستار: سجاد محمدی و فائزه نجفی، از مؤسسه ویراستاران

طراح جلد: صادق جمالی

چاپ، صحافی و لیژینگ: مرکز اندیشه

تهران، خیابان...

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۸-۶۰۰-۳-۳۲۹۲-۵

فروشگاه مرکزی:

تهران، خیابان سمیه، نرسیده به خیابان حافظ،

جنب حوزه هنری، شماره ۱۲۵، تلفن: ۸۸۹۴۹۷۹۱-۲

فروشگاه انقلاب:

تهران، میدان انقلاب، جنب سینما بهمن، شماره ۱۰۲۳

تلفن: ۶۶۴۷۶۵۶۸-۹

فروشگاه اصفهان:

میدان انقلاب، سینما ساحل، کدپستی ۸۱۳۳۶۱۴۵۱۱

تلفن: ۳۱-۴۳۳۴۷۷۳۵-۶

فهرست مطالب

پیشگفتار پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی	۹
مقدمه	۱۳
فصل نخست؛ مفاهیم و تعاریف	۱۷
بخش اول	۱۹
۱. کهن‌الگو	۱۹
۱-۱. انواع کهن‌الگو	۲۱
بخش دوم	۲۵
۱-۲. تعاریف اسطوره	۲۵
۲-۲. کارکردهای اسطوره	۳۳
۳-۲. گونه‌های اسطوره	۳۵
۴-۲. الگوهای اساطیری	۳۷
۳. شخصیت	۴۳
۱-۳. شخصیت‌پردازی	۴۴
۴. اسوه	۴۶
۵. قهرمان	۴۷
۱-۵. کارکردهای دراماتیک قهرمان	۴۹
۲-۵. ویژگی‌های قهرمان	۵۰
۳-۵. گونه‌های قهرمان	۶۰
۴-۵. جمع‌بندی قهرمان	۶۲
۵-۵. جمع‌بندی مفاهیم (کهن‌الگو، شخصیت، قهرمان، اسوه و اسطوره)	۶۲
بخش سوم	۶۵
۶. مردم‌شناسی ارتباطی	۶۵
۱-۶. مردم‌شناسی و انسان‌شناسی	۶۵
۲-۶. مردم‌شناسی ارتباطی	۶۷

۷۷ فصل دوم: مردم‌شناسی ارتباطی سه دوره انقلاب، جنگ و بازسازی

۷۹ مقدمه

۷۹ آرایش خرده‌گفتمان‌های عرصه اجتماعی ایران

۸۱ ۱. دوره گذار انقلاب اسلامی (۱۳۵۷ تا ۱۳۵۹)

۸۱ ۱-۱. ماهیت انقلاب

۸۳ ۲-۱. شروع روند انقلاب

۹۰ ۳. جامعه‌شناسی سینما در دوران انقلاب

۹۷ ۴-۲. تحلیل اسطوره قهرمان در فیلم‌های دوران انقلاب

۱۰۱ ۲-۲. فرازوفرو قهرمان در سینمای دوران انقلاب

۱۱۴ ۳-۲. جمع‌بندی

۱۱۶ ۳. دوران جنگ (۱۳۵۹ تا ۱۳۶۷)

۱۱۶ مقدمه

۱۱۷ ۱-۳. زمینه‌های تثبیت حاکمیت انقلابی در دوران جنگ

۱۲۱ ۲-۳. آغاز جنگ تحمیلی و غیریت‌سازی خارجی

۱۲۴ ۳-۳. گفتمان انقلاب در دوران جنگ و سیاست خارجی

۱۲۶ ۴-۳. تحولات سیاسی اجتماعی دوران جنگ

۱۳۲ ۴. جامعه‌شناسی سینما در دوره جنگ

۱۳۶ ۱-۴. تحلیل اسطوره قهرمان در فیلم‌های دوران جنگ

۱۴۱ ۲-۴. تحلیل ساختاری مراحل فرازوفرو قهرمان در دوران جنگ

۱۶۲ ۵. دوره بازسازی (۱۳۶۷ تا ۱۳۷۵)

۱۶۸ ۱-۵. سیاست‌های فرهنگی دولت سازندگی

۱۷۰ ۲-۵. جامعه‌شناسی سینما در دوره بازسازی

۱۷۳ ۳-۵. تحلیل اسطوره قهرمان در فیلم‌های دوره بازسازی

۱۷۷ ۴-۵. جمع‌بندی دوره بازسازی

۱۷۸ ۵-۵. تحلیل ساختاری مراحل فرازوفرو قهرمان در دوره بازسازی

۲۰۴ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

۲۰۹ کتابنامه

پیشگفتار پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی

انسان‌های نخستین به کمک اسطوره‌ها کوشیدند به پرسش‌های ازلی و ابدی پاسخ گویند؛ پرسش‌هایی که هنوز هم با ما هستند: چه کسی دنیا را آفریده و چرا؟ از کجا آمده‌ایم؟ بعد از مرگ به کجا می‌رویم؟ معنای آن چیست و چه رفتاری شایسته ماست؟ این زنجیره تفکر به مرور گسترش یافت و انسان‌ها اسطوره‌های خود را بهبود بخشیدند تا منعکس‌کننده وضع خاص محل زندگی‌شان و تجارب منحصربه‌فردشان در سرزمینشان باشند.

اسطوره‌ها، قصه‌ها، روایت‌ها و هر آنچه قابلیت به تصویر کشیدن رؤیاهای انسان را دارد، محل حضور قهرمانان خواهند بود؛ اما در دوره مدرن و به ویژه قرن بیستم، ابزار قصه‌گویی تازه‌ای در اختیار انسان‌ها قرار گرفت که می‌توانست رؤیاهایمان را بهتر از آنچه فکر می‌کردند، بازنمایاند. این راوی جدید سینماست که انسان را به خیال می‌برد. او قهرمانش را در سینما جست‌وجو می‌کند. درحقیقت، سینما برای آفرینش خطوط داستانی و اثرگذاری عمیق‌تر در ساختار و نقش‌مایه‌ها و سبک، پذیرای اسطوره‌ها شد و فیلم‌ها، دانسته یا ندانسته، عرضه‌کننده شکلی از جهان‌بینی و حامل نوعی فرهنگ خاص شدند و با جای‌دادن اساطیر در لابه‌لای زندگی انسان، آن را به کاربردی‌ترین شکل ممکن تبدیل کردند و مخاطب را با جهان اسطوره‌ها پیوند زدند.

با ظهور سینما، این وسیله محمل مناسبی برای بازنمایی دنیای اسطوره‌ها شد؛ فیلم‌های سینمایی همان نقشی را در سنت اسطوره‌پردازی ایفا کردند که اسطوره‌ها در دوران قدیم ایفاگران بودند و توانستند به میان توده‌های مردم راه یابند؛ اگرچه ساختارهای روایتی توانستند به یک محتوا قالبی خوش‌بخشند و تأثیر محتوا را دوچندان کنند. لذا می‌توان این‌گونه برداشت کرد که هنر داستان‌پردازی و روایتگری این قابلیت را داراست که جلوه

روایت را فزونی دهد، روایت را جلوۀ بیشتری بخشد و تأثیر پیام را چندین برابر سازد؛ بنابراین استفاده از ساختار روایتی جذاب در کنار محتوای مناسب، در صورت تناسب با ویژگی‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی هر دوره، به شکل کاملی تأثیرگذار است. کتاب «مردم‌شناسی ارتباطی اسطوره در سینمای ایران: تحلیل دوره‌های انقلاب، جنگ و بازسازی» نیز در راستای همین رویکرد و با استفاده از روش مردم‌شناسی ارتباطی به تحلیل تاریخی و جامعه‌شناسی سینمای سه دوره مذکور پرداخته و در نهایت، اسطوره قهرمان را در آثار این دوران از لحاظ ویژگی‌های شخصیتی بررسی و مراحل سیر قهرمان را با استفاده از روش تحلیل روایت، تحلیل کرده است.

پیش از این نیز پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی با توجه به اهمیت پژوهش در حوزه «مطالعات فیلم و سینما»، فعالیت‌هایی را آغاز و با این رویکرد، در سال‌های اخیر اقدام به تهیه و انتشار چند اثر مختلف کرده است و تألیف و ترجمه چند کتاب دیگر را نیز در این حوزه در دست اقدام دارد. کتاب‌های «سینمای ملی ایران» اثر مشترک ابراهیم فیاض و عبدالله بیچرانلو، «سینمای مقاومت» به اهتمام شهاب اسفندیاری؛ «نگارش خلاقانه در فیلم» تألیف سید مجتبی شریعی؛ «شرق‌شناسی هالیوود: تحلیل روایت پسااستعماری مسلمانان در سینمای هالیوود» تألیف محمد سلیمانی ساسانی؛ «نژاد، رسانه و بازنمایی» تألیف اولین السلطانی و با ترجمه محمد مهملی و حیدری؛ «صفر تا صد مصاحبه در فیلم مستند» اثر محمد دیماسی؛ «مستندشناسی؛ از نظریه تا گونه‌شناسی» تألیف آرین طاهری؛ «روان‌شناسی و زیبایی‌شناسی سینما» اثر ژان میتری و ترجمه شاپور عظیمی؛ «دین و سینما» و «سینمای اشراقی» از آثار مرحوم محمد مددپور؛ «مقدمه‌ای بر نظریه فیلم» تألیف رابرت استم و ترجمه احسان نوروزی؛ «مروری بر مطالعات نشانه‌شناختی سینما» نوشته تامس السیسور و ترجمه فرهاد ساسانی؛ «بازیگری سینما» نوشته مایکل کین و با ترجمه محمدباقر قهرمانی؛ «درس‌های بازیگری: بازی برای دوربین» اثر مهدی ارجمند؛ «رویکردهای انتقادی مطالعات فیلم» نوشته جان هیل و پاملا چرچ گیسن و ترجمه علی عامری مهابادی و «غربی‌زدایی مطالعات فیلم» به اهتمام جمعی از مترجمان، از جمله آثاری است که در سال‌های اخیر و در این حوزه مطالعاتی توسط پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی به زیور طبع آراسته شده است.

در پایان، از تلاش‌های بی‌شائبه آقای دکتر علی اسکندری - مؤلف اثر حاضر - و همکاران گروه مطالعات رسانه پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی که نظارت علمی این کتاب را بر عهده داشته‌اند کمال قدردانی را داریم. همچنین امید است که فعالیت‌های پژوهشی این گروه در حوزه «مطالعات فیلم» با جدیت ادامه یابد تا از این رهگذر، امکان‌های جدیدی برای فهم نظری و انتقادی رسانه‌ها فراهم گردد.

www.ketab.ir